

Скляренко В. Г.

РУСЬ І ВАРЯГИ: ІСТОРИКО-ЕТИМОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

К. : Довіра, 2006. — 119 с.

В. Г. Скляренко сформулював і надійно обґрунтував нову концепцію походження назв *Русь*, а також *варяги*. Основна увага вченого зосереджена на *Русі* — важкій до тлумачення назві, над якою вже кілька сот років б'ються дослідники, переважно без особливих успіхів. Скільки інтерпретацій тут уже висловлено! І цілком фантастичних, і ймовірних, але надто приблизних, і більш-менш наукових. Нині в колі серйозно обговорюваних залишається три — скандинавська (норманська), індоарійська й кельтська. У своїй концепції В. Г. Скляренко спирається на останню. Але спирається по-новому, не уточнюючи дрібниць, а висуваючи принципово нові ідеї, нову сутність. Ці ідеї, ця сутність мають велику силу доказовості й переконливості.

Кельтську інтерпретацію досить докладно обґрунтовували С. Шелухін, Б. О. Унбегаун, О. Й. Прицак, Г. К. Василенко. Першопштовхом думки, що назва *Русь* прийшла від кельтів, стали дві обставини: 1) серед кельтських племен у Галлії було й досить сильне плем'я *gutheni*, назва якого нагадує ім'я *Русь* (до того ж у часи Австро-Угорщини українців Галичини офіційно називали *рутенами*); 2) енергійний рух кельтів із заходу на схід (причому — не лише на Римську імперію) добре відомий, він залишив чимало археологічних та топонімічних слідів — *Бельгія, Баварія, Богемія, Волощина*, в Україні — *Галич, бойки* тощо.

Рухливість і водночас схильність до торгівлі привели кельтів-рутенів на вже заселений поморськими (західними) слов'янами острів Рюген у Балтійському морі, де вони стали, завдяки своїм видатним бойовим здібностям, охоронцями, професійним військом поморян. Поступово тут рутени, одружуючись зі слов'янками, перейшли на слов'янську мову, а їх імення фонетично закономірно змінилося в *gutsi* й далі *руси*. Ім'я це перейшло на всіх мешканців Рюгена. І саме до них, до кельтослов'ян (русів) острова Рюген звернувся 862 р. новгородці за допомогою: «Да пойдѣте княжить и володѣти нами». Ну й трое братів, Рюрик, Синеус і

Трувор «с роды своими, пояша по собѣ всю русь, и поидоша».

Друге чимале відгалуження кельтів-рутенів осіло поміж слов'ян-антів на Дунаї, звідки анти разом з рутенами були витіснені франками й подалися аж на Дон, створивши там Азовсько-Чорноморську Русь. До антив, на думку В. Г. Скляренка, належали тільки племена полян і сіверян (с. 36). Перше займало понизів'я Дніпра, а друге — понизів'я Дону. Кельти-рутени, як і на Рюгені, стали тут професійним військом, поступово слов'янізуючись і передаючи свою назву (*Rutheni > руси*) цим племенам. З часом «назва *русь* витіснила назву *анти*» (с. 37). Це сталося приблизно у VII ст., бо назва *анти* після 602 р. зникла зі сторінок історії.

Поляни піднялися згодом вище по Дніпру, відтіснивши деревлян і пересунувшись із поля (пор. назву *поляни*) в ліс, а сіверяни вийшли на лівобережжя Дніпра. В. Г. Скляренко пояснює цей міграційний рух дружних русам племен тим, що азовсько-чорноморські руси освоїли Дніпровський шлях «з варяг у греки», через що втрачено значення Балтійсько-волзько-донського шляху (з понизів'я Дону його притоками до Волги і далі до Балтійського моря та острова Рюген, де азовсько-чорноморські руси-кельти контактували з балтійськими русами-кельтами).

Інші дослідники цю міграцію східних слов'ян на північ пояснюють тиском «кочових імперій» (вираз О. Й. Прицака). В усякому разі самі азовсько-чорноморські руси, що базувалися спочатку біля моря, в районі Тендрівської коси — *Ахіллового Бугу* у греків (*Αχιλλεως Δρόμος*), і тому іноді іменувались у греків *дромітами*, через навалу печенігів перемістилися на острів Хортицю, ставши історичним початком Запорозької Січі.

Зазначена міграція полян і сіверян (колишніх антив, що стали руссю) нібито говорить за те, що ім'я *Русь* прийшло в Київ з півдня, від Азовсько-Чорноморської Русі. Однак учений дотримується думки, що «Русь отримала свою назву від варягів-русів, яких словени, кривичі, чудь і весь запросили на княжіння... (за новгородськими землями

назва *Русь* не закріпилася тому, що вся варягорусь пішла в Київ» (с. 40). Утім, В. Г. Скляренко звертає увагу і на наявність вузького та широкого значення назви *Русь*. Вузьке — це Київська, Чернігівська та Переяславська землі (тобто землі полян і сіверян), які довго зберігали особливу спільність, а широка — це вся Київська Русь в усіх її межах. Може, вузьке значення *Русь* прийшло з півдня, а широке — з півночі, від варягорусів? Але прямої відповіді на це питання вчений не дає. У наступних виданнях цієї цінної, важливої монографії варто таку відповідь чітко аргументувати. Якщо анти стали Руссю у VII ст., то Олег, який прибув з півночі у IX ст. до Києва, будучи варягорусом, зустрівся там теж з русами, полянами-русами. Проте вчений, пишучи про напад азовсько-чорноморських русів на кораблях на Візантію в 860 р., зазначає, що цей напад відбувся «ще до прикликання варягів-русів у Новгород і до появи київських русів» (с. 55).

Принагідно, обгрунтувавши думку, що існувало три Русі: на острові Рюген західнослов'янсько-кельтська, на півдні — східнослов'янсько-кельтська Азовсько-Чорноморська і, нарешті, Київська, В. Г. Скляренко цілком переконливо, гадаємо, розв'язує проблему трьох груп русів, які називаються арабськими авторами X–XII ст. і які завдавали й завдають слов'янським ученим багато клопотів: 1) група з центром Куябою — то київські руси з центром Києвом; 2) найвіддаленіша, найвища група — Славія, що складається з новгородських русів (словен); 3) третя група Артанія «є нічим іншим, як видозміною на арабському ґрунті назви Ruthenia (назви країни кельтів-рутенів)» (с. 38), отже, це Азовська (Таманська) Русь, яка згодом стала Тмутороканським князівством Київської Русі і яка становила частину Азовсько-Чорноморської Русі.

Учений пропонує також своє дуже цікаве бачення історії Запорозької Січі, пов'язане з Азовсько-Чорноморською Руссю, з русами-кельтами (дромітами), що переселилися, як згадувалося, на Хортицю, віддаючи перевагу водному оточенню (Рюген, Тендрівська коса, Хортиця). Запорозькі козаки успадкували від азовсько-чорноморських русів-кельтів «не лише мужність і відчайдушну хоробрість, а й одяг (широкі штани) і зачіску (оселедець)» (с. 46), що доводиться свідченнями давніх авторів. За тими ж свідченнями оселедець мав і князь Святослав.

Перші документальні згадки про козаків датуються 1492 роком. Однак їм у XII–XIII ст. передували *бродники*, назву яких В. Г. Скляренко пояснює як переклад уже згаданого давнього наймення азовсько-чорноморських русів *дроміти*, причому це позначення, утворене від грецького топоніма, почали розу-

міти як похідне від гр. *δρομάς* «той, що мандрує». Спількування, а іноді й союз із тюрками дали бродникам і деякі військові навички (особливо — оволодіння кінним способом бою, чим дроміти не володіли), і чимало запозичених термінів, зокрема й назву *козак*, яка в свою чергу з'явилася як тюркський переклад назви *бродник*, пор. крим.-тат. *козак* «вільна, незалежна людина, бродяга».

Рівно половину (с. 50–97) основної частини своєї монографії — «Походження назви *Русь*» — В. Г. Скляренко присвятив докладному, дуже глибокому й аргументованому критичному аналізу норманської гіпотези. По суті не оминається жодний факт, використаний норманістами для доказу своєї гіпотези. Усі ці факти отримують цілком задовільну антинорманську інтерпретацію.

Так, єпископ Кременський Ліудбранд згадує як близьких сусідів Візантії з півночі, серед інших, і «русів, яких ми звемо іншим іменем — нормани». Але той же Ліудбранд пояснює: «У мові тевтонів *port* означає “північ”, *man* означає “людина”, через що норманами можна назвати людей Півночі» (с. 53). Тобто термін *нормани* тут (і в інших розглянутих давніх джерелах) має давнє географічне значення, а не пізніше етнічне, як того хочуть норманісти. Нормани в давніх текстах — «люди, що мешкають на Півночі», а не «скандинави» чи «норвежці», пор. друс. *нурмане* «норвежці». Це могли бути й азовсько-чорноморські руси, що в 860 р. напали на Константинополь на 360 кораблях (повідомлення Іоанна Диякона), і варяги-руси з острова Рюген, що напали на Севілью у 844 р. (повідомлення ал-Якубі), але це не могли бути скандинави, воїни яких у той час мали усталену назву «вікінги».

Особливо докладно В. Г. Скляренко розглядає імена русів, згаданих у договорах Олега та Ігоря з греками та взагалі в перші 50 років існування Руської держави, а також назви дніпровських порогів. Ці два онімичні комплекси вважаються основним аргументом норманістів, а вчений, докладно проаналізувавши кожний онім, довів, що вони таким аргументом не є. Тут слід зазначити, що антропоніми не визначають своїм походженням етнічної належності носіїв, оскільки легко переходять з мови в мову. Ще М. В. Ломоносов зауважив, що майже всі росіяни мають грецькі або єврейські імена, проте вони не є ні греками, ні євреями (с. 58). А найголовніше, В. Г. Скляренко аргументовано показав, що чимало руських імен з договорів та інших джерел значно надійніше етимологізуються не зі скандинавських, а з кельтських мов. Так, кельтськими, а не скандинавськими, є імена трьох прославлених братів — *Рюрик* (від гідроніма *Раура*, нині *Рур*). *Синеус* і *Трувор*. Тому зрозуміло, що ці варя-

ги-руси прийшли не зі Швеції, а з острова Рюген, уже в слов'янізованому вигляді.

Усього ж кельтськими визнаються 24 імені, у тому числі *Игорь, Дирь, Боричь*, є ще 6 імен з французькими паралелями, тому вони також є найімовірніше кельтськими, а не скандинавськими. Утім, деякі кельтські імена можна, на нашу думку, так само розглядати і як скандинавські. Наприклад, антропонім *Стурь* виводиться від кельтського імені *Stirr*, але пояснення В. Томсена — від давньоскандинавського імені *Styrr* — не гірше. Це саме можна сказати про імена *Коль* та *Моны*.

Цікаво, що в кількох кельтських іменах виділяються слов'янські впливи — словотвірні (суфікс *-ко* в іменах *Синко, Тудко*) та фонетичні (*Вельмудь* з кельтського *Веремуд* під впливом слов'янського *Вельмудрь*). Скандинавськими В. Г. Скляренко визнає 25 імен, згаданих у найдавніших джерелах Руської держави. При цьому, зазначимо, одне з них, мабуть, найвідоміше — *Аскольд* — має розгорнуту й розумну слов'янську інтерпретацію, розроблену кваліфікованим ономастом Р. М. Козловою¹. П'ять імен етимологізуються як іранські. Можна припустити, що це є свідченням участі азівсько-чорноморських русів. Знаходилися (щодо Рюгена і тим паче Києва) на півдні і тому могли запозичити в скіфів іранські імена саме вони. Також шляхом запозичення до рюгенських варягів-русів потрапили й чотири чудських (естонських) імені і ще раніше, у їх кельтський, рутенський період, — кілька венетських та іллірійських імен. Зрештою, імовірно, що скандинавські імена, бодай почасті, належали також рюгенським русам-варягам, а не скандинавам.

Загалом учений має всі підстави висновувати, що наявність імен кельтського походження у значній частині руських князів, послів та купців «є вагомим підтвердженням викладеної нами концепції походження назви *Русь* (і Руської держави), а розглянуті імена скандинавського походження аж ніяк не суперечать нашій концепції, оскільки варяги-руси острова Рюген, живучи в одному регіоні (Балтійському) із скандинавами... не могли не переймати скандинавських... імен» (с. 75).

Видається сумнівним заперечення скандинавського джерела імен *Олег* і *Ольга*. Вбачати тут іранське, тим паче тюркське ім'я варяга-руса досить дивно. Як відомо, те, що потрапило в Старшу Едду в XIII ст. (а ім'я *Helgi* фігурує там), було створено раніше, до XIII ст. Зокрема, О. Прицак зазначає, що пісні

з циклу про *Гельгі* сягають джерел IX–X ст.² І зовсім не обов'язково пов'язувати імена *Helgi, Helga* саме з християнством. Син княгині Ольги *Святослав* був язичником, але мав у своєму імені компонент *Свято-*. Чи не є цей компонент перекладом імені його матері?

Дуже докладно аналізує В. Г. Скляренко всі назви семи Дніпровських порогів, які вказані Константином Багрянородним у руській та слов'янській формах з поясненням змісту цих назв. Хоч про ці пороги написано багато, учений знайшов і нове. Зокрема, він по-новому блискуче етимологізував руську назву шостого порога *Леанті*, яку В. Томсен виводив з дісл. *hlæjandi* з недоречним значенням «який сміється». В. Г. Скляренко показав, що це слов'янська назва, точніше західнослов'янська (старополабська) — *lĕjant'i* «який ллється», а руську назву сьомого порога *Струкун*, варіант *Струбун*, пояснює як *Стрибун* «той, що стрибає», хоч і визнає її неясною. Між тим пояснення *Стрибун* < *стрибати* є цілком задовільним і фонетично, і семантично. І до того ж воно становить хорошу пару до слов'янського наймення бога вітру Стрибога, що має структуру не *Стри-бог*, як її переважно розуміють, а *Стриб-ог*, з суфіксом *-ог*, як у *Свар-ог*.

В усякому разі неупереджене вивчення назв порогів також відкидає норманську гіпотезу. Серед руських назв порогів, включаючи й назву *Стрибун*, три слов'янські (з них одна виразно західнослов'янська і одна, *Стрибун*, — не менш виразно українська; ще одна, *Ессути* < *Нессути* «Не спи», є одночасно руською й слов'янською) і чотири скандинавські. Усе це дозволяє авторові стверджувати: «русська мова також є слов'янською» (с. 78), з конкретизацією: «Ми твердо переконані, що руські назви порогів — це назви, які вживали варяги-руси з острова Рюген, і відповідно руська мова — це мова варягів-русів з острова Рюген. Мова слов'ян з острова Рюген була західнослов'янською, точніше старополабською» (с. 90).

Як поглиблення цієї теми вчений систематизує існуючі погляди на пояснення змісту етноніма *rutheni*, від якого й пішла назва *Русь*. Отже, К. М. Тищенко: *rhuthr* «напад, навала»; С. Шелухін: *route, rood* «дорога, шлях»; А. Г. Кузьмін: *roudos* «червоний», *ruad* «рудий» (це останнє тлумачення В. Г. Скляренко й приймає). Але тут бракує думки О. С. Стрижака, який, нагадавши назву *Rutheni*, завершив свою монографію про етнонімію Птолемеевої Сарматії так: «хочеться звернути увагу на можливість пояснити

¹ Козлова Р. М. До етимології імені *Аскольд* (*Аскольдъ, Осколдъ*) // Ономастика України першого тисячоліття нашої ери. — К., 1992. — С. 102–113.

² Прицак О. Походження Русі // Стародавні скандинавські джерела (крім ісландських саг). — К., 1997. — Т. 1. — С. 171.

корінь *Rus-* із галльського *Ruth-//Reuth-* (пор. кельт. *reuth* “поле”, а також д.-р. літописне “поляне, яке нынѣ зовомая Русь”)³.

Поставивши на завершення викладу своєї нової в науці і, можна сказати, вирішальної за своїм змістом концепції походження назви *Русь* десять запитань, на які норманісти ніколи не могли дати відповіді (наприклад, «Як могли піведи поклонятися Перуну, “богу своєму”, якщо скандинавам не відомо було навіть його ім’я?»), В. Г. Склиаренко завершує свою побудову словами Яна Отрембського, які О. Трубочов назвав «пророчим вироком» норманізму: «Ця концепція є однією з найбільших помилок, які коли-небудь робилися наукою» (с. 97).

Розгляд і обґрунтування нової концепції В. Г. Склиаренко побудував притаманним йому шляхом, що вимагає каторжної праці й великої ерудиції. Кожне питання, найдрібніша деталь, кожне без винятку розглядуване слово обростає історією, викладом існуючих наукових поглядів, серед яких авторів часто залишається лише приєднатися до найдоречнішого, найпереконливішого. При цьому вчений у більшості випадків долучає свої уточнення, переакцентує інтерпретації, доповнює існуюче своїм власним. Це по суті метод золотодобувача: перемивається вся порода, що містить (може містити) золото, непотріб відкидається — залишається чисте золото. Добувши чимало такого наукового золота, автор перевіряв на ньому свої ідеї та спостереження, поєднав одне з одним — народилася нова концепція походження назви *Русь*. Про кельтів як джерело цієї назви говорять давно. І про острів Рюген говорять давно. Але *так* не говорив ніхто й ніколи. Ідея Рюгенської, Азовсько-Чорноморської і лише потім — Київської Русі є ідеєю В. Г. Склиаренка, яку він не знайшов у прочитаних книжках, а вибудував у своєму мозку.

Але для цього й книжок спочатку треба було дуже багато опрацювати. Тільки в розділі монографії, присвяченому Русі, маємо 610 посилань, причому одне посилання може включати 5–8 праць. А ще 80 посилань — у невеликому (15, а якщо порохувати рядки — 14 сторінок) розділі, де викладено нову етимологію назви *варяги*. Тут принагідно висловимо жаль, що посилання оформлені строго за всіма існуючими правилами і є підрядковими — здавалося б найзручнішими. Однак читач мусить переважно задовольнятися посиланнями на зразок «Шелухин С. Значч. праця. — С. 28–29». А не всі знають (пам’ятають) що то за праця «ззначена». Щоб одержати відповідь, треба перегорнути назад понад 60 сторінок, від с. 95 до с. 33, зустріти ще п’ять «ззначч.» і лише тоді побачи-

ти назву праці С. Шелухіна, видану в Празі в 1929 р. Для віднайдення назви праці С. Гедеонова треба переглянути ще більше — 70 сторінок, від с. 90 до с. 20, по дорозі 14 разів зустрівши її як «ззначч.» Щось подібне з пошуками книжки В. Томсена, праць А. Г. Кузьміна й [А. Г. Кузьміна] (у квадратних дужках). Куди зручнішими були б цифри, що відсилають до пронумерованого алфавітного списку, в якому зібрано всю літературу.

Утім, це суто технічне зауваження фактично залишається в рецензії єдиним, бо решта висловлених вище міркувань є дискусійними чи побажальними.

Книжки такої якості й такої глибини з’являються рідко. І при тому ясна, прозора мова, чіткий виклад без термінологічних вихилясів, залізна логіка роблять цю цінну працю приступною широкому колу читачів.

Концепція, вичерпно викладена при розкритті походження назви *Русь*, зробила пояснення назви *варяг* досить легким і коротким: залишилося тільки розставити крапки над і. Ці крапки, проте, виявилися й імпазантними, й по-своєму революційними. Назва *варяг* є суто слов’янським утворенням, а не давньо-скандинавським чи давньоісландським. В. Г. Склиаренко надійно це довів новими фактами і логічними міркуваннями. Потрібен лише час, щоб це докорінно нове розуміння етноніма *варяг*, поламавши наукові стереотипи, стало загальнонауковим здобутком. До поглядів В. Г. Склиаренка найближче підійшов ще в 1858 р. П. Я. Черних, але його виведення назви *варяг* з друс. *варити* «боронити, захищати» було недостатньо обґрунтоване історично і не прищепилось. Побудова ж В. Г. Склиаренка, який показав, як кельти-рутени прийшли на острів Рюген і стали там професійними воїнами-охоронцями місцевого західнослов’янського населення, поступово слов’янізуючись і змінюючи свою етнічну назву *рутени* на *руси*, *русь*, стала ґрунтом, дала аргументи слов’янської інтерпретації назви *варяг*. Учений виводить цю назву не з дієслова *варити* (пор. укр. діал. *варувати* «берегти»), а з іменника *варь* «охорона, захист» праслов’янського походження. Ідеться про те, що *варягами* називали не лише кельтів-русів, охоронців острова Рюген, а взагалі всіх охоронців слов’янського південного узбережжя Балтійського моря, яке в той час і називалося часто *Варяжським морем* (як Чорне море називалося Руським завдяки морській діяльності Азовсько-Чорноморської Русі). Не випадково поряд із назвою *варяги* в деяких документах фігурує й назва *колябги*, як називали охоронців міста Kolobregъ (п. *Kolobrzeg*, згодом нім. *Кольберг*) — найважливішого торгового центру слов’янського Помор’я.

³ Стрижак О. С. Етнонімія Птолемеєвої Сарматії: У пошуках Русі.— К., 1991.— С. 201.

Можна, до речі, припустити, що назва *варяги* виникла взагалі не на острові Рюген і ще до приходу кельтів-рутенів, а на поморському узбережжі, яке гостро потребувало захисту від данців та інших нападників, незалежно від кельтів-рутенів, а на них як хоробрих і вправних воїнів була тільки перенесена. Більше того, сам прихід кельтів-рутенів на Рюген, можливо, був викликаний інформацією про потребу в охоронцях.

А вже кельти-руси, ставши русоварягами, були як найкращі охоронці запрошені й до охорони візантійського імператора. Вони потрапляли до Візантії шляхом з варяг у греки, привізши туди й своє ім'я *Váraxxoi* чи *Pax Váraxxoi*, *Raxováraxxoi*. Уже з Візантії назва *варяги* прийшла й до скандинавів, на що вказує семантика дісл. *væringjar* («нормани на службі у візантійського імператора»). Запозичений характер цього слова доводиться граматичною та етимологічною його ізолюваністю в скандинавських мовах, відсутністю в пам'ятках давньошведської мови, хоч норманісти вважають саме Швецію батьківщиною варягів.

Загальний висновок, завдяки слухним семантичним спостереженням та з'ясуванню реальної ситуації постання назви, звучить цілком переконливо: «Таким чином, ми вважаємо, що назва *варяги* виникла в середовищі прибалтійських слов'ян і первісно означа-

ла “воїни-охоронці прибалтійських слов'ян” (назва варяги-руси — “воїни-охоронці острова Рюген”). Візантійці, наймаючи варягів-русів (воїнів-охоронців острова Рюген) в імператорську охорону (як найкращих у світі воїнів-охоронців), перейняли їхню слов'янську назву, але в них ця назва (*Váraxxoi Pax*, частіше просто *Váraxxoi* або *Pax*) означала вже “охоронці візантійського імператора почали служити й інші нормани (жителі Півночі, північани), а не тільки варяги-руси, і на них також поширилася назва *Váraxxoi*, яку вони зберігали, повертаючись на батьківщину» (с. 109).

Говорячи ж у цілому про фундаментальну не за обсягом, а за змістом монографію В. Г. Складенка «Русь і варяги», не можна твердити, що вона повністю, стовідсотково розв'язала проблему. Але зате цілком упевнено можемо сказати, що вона містить найкращу на сьогоднішній день, найґрунтовнішу з існуючих концепцію постання назви *Русь* і назви *варяги*. А ще можемо твердити, що монографія концептуально, остаточно вивела норманську гіпотезу за межі сучасної науки.

Ю. КАРПЕНКО
(Одеса)

Горпинич В. А.

АНТРОПОНИМИЯ ДРЕВНЕГРЕЧЕСКОГО ЯЗЫКА Монография // Ономастика и апеллятивы.

Днепропетровск : ДНУ, 2006. — Вып. 27. — 332 с.

В. О. Горпинич, глибокий знавець похідних утворень від українських топонімів, включив у коло своїх інтересів антропонімію — спочатку українську, потім узагалі слов'янську. А після серії статей з тієї ж теми видав солідну монографію «Антропонімія давньогрецької мови». Монографія видана російською мовою — «з надією на те, що її буде легше прочитати читачам Греції, Італії, Франції» (с. 15). Уважно опрацювавши відомий двотомний словник Й. Х. Дворецького (1958) з додченням даних словника Бензелера (1881), В. О. Горпинич зібрав з цих джерел 1100 чоловічих імен і 250 жіночих. Від Гомера (за сучасними даними — VIII ст. до н. е.) та пародії на його «Іліаду» — «Батрахоміомохі» (нині датується понайдавніше VI ст. до н. е.) до Секста Емпірика (II ст. н. е.) нако-

пичені в зазначених словниках імена за тисячоліття добре фіксованого існування давньогрецької мови стали предметом уваги, дослідження й знахідок В. О. Горпинича.

До знахідок ученого передусім хочеться віднести досить послідовне історико-генетичне й типологічне зіставлення розмаїтих онімійних даних давньогрецької мови з українською, російською та іншими слов'янськими, а з їх допомогою — і з праслов'янською мовою, що була сучасницею давньогрецької, але писемної фіксації не одержала. Так, говорячи про давньогрецькі композитні антропоніми, вчений виділяє: 1) тільки препозитивні корені (Mega-: Megabates), 2) тільки постпозитивні корені (-fōnt-os: Ksenofōntos), 3) корені гермафродитного характеру, що могли займати позицію і дери-